

Üniversite Seçimini Etkileyen Faktörler: İktisadi ve İdari Bilimler Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma

Cüneyt AKAR

Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Bandırma İİBF
İşletme Bölümü
cuneyt@balikesir.edu.tr

Üniversite Seçimini Etkileyen Faktörler: İktisadi ve İdari Bilimler Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma

Özet

Bu çalışmada iktisadi ve idari bilimler öğrencilerinin üniversite tercihlerini yaparken dikkate aldıkları faktörler araştırılmıştır. Güney Marmara bölgesinde bulunan Uludağ Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden oluşan 450 kişilik örnekleme uygulanan anket sonucu elde edilen veriler faktör analizi, t-testi ve varyans analiziyle incelenmiştir. Çalışma sonucunda iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihinde en fazla dikkate aldıkları faktörlerin akademik saygınlık, üniversitenin coğrafi konumu ve üniversiteyle ilgili bilgi edinilen kaynaklar olduğu belirlenmiştir. Önem atfedilen faktörlerin demografik açıdan farklılıkları da çalışmada ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Üniversite seçimi, iktisadi ve idari bilimler fakültesi, akademik saygınlık, coğrafi konum, bilgi kaynağı.

Factors Affecting University Choice: A Study on Students of Economics and Administrative Science

Abstract

In this study, the factors that students of economics and administrative science takes into consideration while making their university choice were investigated. The data obtained as a result of questionnaire applied to sample of 450-participants comprising students of Economics and Administrative sciences of Uludag University, Balıkesir University and Çanakkale Onsekiz Mart University located in Southern Marmara region was analyzed through factor analysis, t-test and variance analysis. As a result of the study, it was determined that the factors mostly considered for university choice by students of economic and administrative sciences are academic reputation, geographical location of university and the sources that information is taken about university. The differences of factors which are attributed importance were also revealed demographically.

Keywords: University choice, faculty of economics and administrative science, academic reputation, geographical location, information source.

1. Giriş

Farklı alternatifler arasından seçim yapmak kişiler için önemli, bir o kadar da zor bir süreçtir. Çünkü alternatiflerden birini seçmek diğerlerinden vazgeçmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle karar verici kendisi için en uygun alternatifi seçebilmek için çeşitli kriterleri göz önünde bulundurmakta ve bu kriterlere göre seçim yapmaktadır. Seçimin türüne, karar vericinin önceliklerine, kararın taşıdığı riske göre bu kriterler ve bu kriterlerin öncelik sıralaması değişebilir. Türkiye’de yaşayan ve liseden mezun olmuş veya mezun olabilecek durumda olup da yüksek öğretime devam etmek isteyen öğrencilerin aşmaları gereken ilk engel üniversiteye giriş sınavıdır. Bu sınava katılıp herhangi bir yükseköğretim kurumuna yerleşebilecek düzeyde puan alan öğrenciler ilk aşamada aldıkları puana göre okumayı istedikleri bölüm veya meslekler için tercihte bulunmaktadırlar. İkinci aşamada ise öğrenciler okumak istedikleri bölüm için aldıkları puanla yerleşebileceği üniversiteler arasında tercihte bulunmaktadırlar. Bu çalışma Türkiye’de devlet üniversitelerinin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde öğrenim görmek isteyen öğrencilerin ikinci aşamadaki tercihlerini yani üniversite seçimini etkileyen faktörlerin neler olduğunu belirlemeye çalışmaktadır.

Türkiye’de gerek vakıf üniversitelerinin gerekse devlet üniversitelerinin çoğunda iktisadi ve idari bilimler fakülteleri(veya işletme fakültesi, iktisat fakültesi, siyasal bilgiler fakültesi) bulunmaktadır. Türkiye’deki üniversitelerde toplam 108 adet iktisadi ve idari bilimler fakültesi, 13 adet işletme fakültesi, 2 adet iktisat fakültesi ve 2 adet siyasal bilgiler fakültesi bulunmaktadır (ÖSYM, 2010). Bu noktada iktisadi ve idari bilimler fakültesinde öğrenim görmek isteyen öğrenciler için geniş bir tercih yelpazesi bulunmaktadır. Şüphesiz, üniversiteye giriş sınavından alınan puanlar bu alternatiflerin sayısını kısıtlasa da birçok puan düzeyinde diğer fakültelele kıyasla seçilebilecek alternatif sayısı çok daha fazladır.

Bu çalışmada iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ilgili alan yazın taranarak teorik çerçeve oluşturulmuştur. Üçüncü bölümde yöntem açıklanmış, dördüncü bölümde bulgular sunulmuştur. Beşinci bölümde ise sonuçlar tartışılmıştır.

2. Alan Yazın

Öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörlerin incelenmesine yönelik geniş bir alan yazın bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda ortaya çıkan genel sonuç tercihleri etkileyen çok sayıda kriter olduğudur. Bu kriterlerden biri üniversitenin bulunduğu coğrafi konumdur. Wright ve Kriewal (1980), Welki ve Navratil (1987), Shank ve Beasley (1998), Moogan ve Baron (2003), Briggs ve Wilson (2007) üni-

versitenin bulunduğu coğrafi konumun üniversite tercihinde etkili olduğunu göstermişlerdir. Bu etki birkaç açıdan değerlendirilebilir. Öncelikle üniversitenin, kişinin yaşadığı ya da çalıştığı coğrafi konuma yakın olması maliyet açısından bir tasarruf sağlayabilir. Bir diğer bakış açısı da üniversiteye kolay ve hızlı ulaşılabilirliktir. Üniversitenin konumunun kişinin yaşadığı, çalıştığı ya da ailesinin yaşadığı yere yakın olması göz önünde bulundurulabilen bir diğer faktördür (Ming, 2010; Absher ve Crawford,1996). Üniversitenin bulunduğu şehrin sosyal olanakları ve mezuniyet sonrası iş olanaklarına yakınlığı da üniversitenin konumuyla ilgili dikkate alınabilecek diğer etmenlerden olabilir (Soutar ve Turner, 2002).

Akademik saygınlık ve kurum imajı da üniversite tercihini etkileyen önemli bir kriterdir. Üniversite bünyesinde bulunan öğretim elemanlarının bilimsel yayınlarının nitelik ve niceliği, kamuoyunda isimlerinin olumlu anlamda bilinir olması, eğitim kalitesi, üniversitenin isminin toplumda saygın bir üniversite olarak algılanması, mezunlarının merkezi sınavlarda ve iş bulmadaki başarısı akademik saygınlık ve kurum imajının belli başlı öğelerindendir. Mourad (2011) Mısır gibi yakın zamanda yüksek öğretimin rekabete açıldığı bir ülkede üniversitelerin marka olarak saygınlığının öğrencilerin tercihlerini etkilediğini ortaya koymuştur. Kelling vd. (2007) üniversite tercihinde dikkate alınan en önemli faktörün akademik saygınlık olduğunu belirtmiştir. Soutar ve Turner (2002) da akademik saygınlığı üniversite seçiminde “kalite” faktörü içine dahil ederek, bunun seçimi etkileyen temel etkilerden biri olduğunu vurgulamıştır. Baker ve Brown (2007) kurum imajının üniversite seçim sürecinde önemli faktörlerden biri olduğunu İngiliz üniversitelerinin olumlu imajının öğrencileri seçim sürecinde etkilediğini ortaya koyarak göstermiştir. Bunların yanı sıra Litten ve Hall(1989), Morrow vd. (1995) ve Landrum vd. (1998) akademik saygınlığın üniversite tercihindeki önemini vurgulayan çalışmalar yapmışlardır.

Üniversitede öğrenim görmekle ilgili ekonomik koşullar da tercihi etkileyen önemli nedenlerden biridir (Chapman,1981; Briggs ve Wilson,2007). Öğrenim maliyetini oluşturan en önemli kalem üniversite ücreti olsa da, başka bazı maliyet kalemleri dikkate alınmalıdır. Örneğin üniversitenin bulunduğu şehirdeki barınma olanakları ve bunların maliyeti, ulaşım ücretleri, üniversitenin ve diğer kurumların sağlayabileceği burs ve yardım imkânları seçimde etkilidir (Joseph ve Joseph, 2000; Ming, 2010). Öte yandan Dooley vd. (2011) Kanada Ontario Üniversitesinde maliyetin tercihleri etkileyen bir faktör olup olmadığını inceleyen yeni çalışmalarında düşük maliyetle üniversiteyi tercih eden yetenekli öğrenci oranı arasında net bir ilişkiye ulaşamamışlardır. Çalışmamızın kapsamına vakıf üniversiteleri dahil edilmediğinden üniversite ücreti maliyet kalemi olarak düşünülmemiştir. Çünkü Türkiye’deki bütün devlet üniversitelerinin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde devletin belirlediği aynı miktarda öğrenim ücreti ödenmektedir.

Özellikle son dönemde Türkiye’de her ile bir üniversite düşüncesiyle altyapısı hazırlanmadan kurulmuş çok sayıda yeni üniversite olması, bunların yanında çok önceleri kurulsada fiziki altyapısını tamamlamamış üniversitelerin bulunması, üniversitenin sahip olduğu kampusun ve bu kampus içindeki fiziki ve sosyal yapılanmanın üniversite tercihiinde etkili olabileceği düşüncesini akla getirebilir. Nitekim aday öğrencilerin temiz, modern derslik, laboratuvar vb gibi fiziki imkânları olan, çeşitli sosyal kültürel etkinliklerle sürekli canlı bir kampusu bulunan üniversiteleri tercih etmesi çok daha olasıdır (Absher ve Crawford,1996). Soutar ve Turner (2002) Avustralya’da üniversite tercihiinde etkili olan faktörleri incelediği çalışmasında kampus atmosferinin üniversite tercihiinde %10 nisbi önemle incelediği 10 faktör arasında beşinci sırada olduğunu göstermiştir. Lin (1997) Hollanda’da kampusteki öğrenci yaşamı, modern binalar, uluslararası öğrenci yapısı gibi değişkenlerin öğrencilerin üniversiteyi tercih nedenlerinden olduğunu ileri sürmüştür. Price vd.(2003)’ a göre İngiltere’de yurt ya da öğrenci evi tarzında modern barınma olanakları, iletişim ve bilgi teknolojilerinin varlığı, iyi bir çalışma ortamı gibi nedenler diğer başka faktörlerle birlikte üniversite tercihiinde dikkate alınan kriterlerdir.

Üniversitelerin öğrencilerine sağladıkları çeşitli akademik ve finansal yardım olanakları da seçim sürecinde öğrencilerin göz önünde bulundurdıkları etkenlerden olabilir. Jackson(1988), Yusof vd. (2008) ve İsmail (2009)’ e göre finansal yardım olanakları fazla olan üniversitelerin tercih edilme olasılığı yüksektir. Üniversitenin öğrencilerine öğrenim sırasında staj, burs ve yarı zamanlı çalışma imkânları sağlama; üniversitenin çeşitli değişim programları vasıtasıyla öğrencilere eğitimlerinin bir kısmını yurtdışındaki üniversitelerde devam ettirme alternatifi sunması, mezuniyette uluslararası geçerliliği olan diploma ekleri sağlama ve kariyer merkezleri aracılığıyla iş bulmada yardımcı olması tercih sürecinde önemli rol oynayabilecek faktörlerdir. Paulsen (1990) ve Murray vd. (1997) üniversite tercihiinde mezuniyet sonrası iş bulma olanaklarının ve olanaklara ulaşmada üniversitenin yardım faaliyetlerinin öğrencilerin tercihlerini etkilediğini göstermiştir.

Alan yazında önemli üniversite tercih kriterlerinden biri de üniversite hakkında sağlanan bilgiyle ilgili etmenlerdir. Günümüzde bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve bilgiye ulaşma maliyetlerinin azalması ve bilgiye kolay ulaşılabilmesiyle birlikte üniversite seçiminde bulunacak adaylar karar sürecinde çok daha rasyonel davranabilmektedir. Briggs ve Wilson (2007) arkadaş tavsiyesi, öğretmen tavsiyesi, aile telkini, rehberlik merkezi telkini, üniversitenin web sayfası, ağızdan ağza duyulanlar, dergi ve gazete reklamı, kampus ziyaretleri gibi bazı bilgi kaynaklarının İskoçya’da üniversite tercihiini etkilediğini ortaya koymuştur. Hossler vd. (1990) kampus ziyaretlerinin hem üniversiteler hem de tercihte bulunacak öğrenciler için faydalı olduğunu belirtmektedir. Moogan ve Baron (2003) adayların aile, arkadaş vb. çeşitli sosyal gruplarca bilgilendirildiğini, yönlendirildiğini ve bu yönlendirmelerin de üniversite seçiminde etkili rol oynadığını belirlemiştir. Türkiye’de özellikle devlet

üniversitelerinin gazete veya dergilere reklam vermesi sık rastlanan bir durum değildir. Nitekim devlet üniversitelerinin çoğu zaman kontenjanlarını doldurma gibi bir sıkıntısı bulunmamaktadır. Ayrıca kar amacı gütmedikleri için de eğitim piyasasında çok fazla müşteri kapma mücadelesine girmelerine gerek yoktur. Bütün bunlara rağmen son dönemlerde devlet üniversitelerinin saygınlıklarını ve akademik güçlerini korumak ya da daha üst seviyelere çıkarmak adına vakıf üniversiteleri kadar olmasa da, bazı reklam çalışmaları yaptıkları, başarılı öğrencilere burs ve konaklama olanakları sağladıkları gözlenmektedir.

Cinsiyet, gelir ve öğrencinin ikamet edeceği yer gibi demografik faktörlerin de üniversite tercihiinde dikkate alınan özelliklerin farklılaşmasına yol açabileceği alan yazında dikkate alınmıştır. Cinsiyet ve gelir durumu ile ilgili farklılıklar daha çok fırsat eşitliği bağlamında incelenerek üniversite seçiminden çok meslek seçimine odaklanmıştır. Ayalon (2003) İsrail’de kadınlarla erkeklerin bölüm seçiminde farklılıklar yaşandığını, bu nedenle bazı mesleklerde kadın erkek çalışan sayıları arasında büyük farklılıklar olduğunu belirlemiş ve bunun sebeplerinden birinin lise döneminde alınan dersler olabileceğini düşünmüştür. Ancak yaptığı çalışma sonunda bu yönde bir kanıt elde edememiştir. Ware ve Lee (1988) sosyo-ekonomik statü, cinsiyet ve lise eğitimindeki yönlendirmelerin üniversitede alan seçimini etkilediğini belirlemişlerdir. Bu çalışmada ise alan yazının odaklandığının aksine üniversitedeki bölümden ziyade üniversitenin seçiminde cinsiyetin rolü olup olmadığı tartışma konusu yapılmıştır. Herhangi bir tercihte bulunurken kadın ve erkeklerin farklı güdülerle hareket etmesi doğaldır. Croson ve Gneezy (2009) risk tercihleri, sosyal tercihler ve rekabete bakış açısı faktörleri temelinde kadın ve erkeklerin tercihlerindeki farklılıkları incelemişlerdir. Bu çalışma sonunda kadınların erkeklere göre daha fazla riskten kaçındıklarını, rekabete erkekler kadar açık olmadıklarını ve sosyal tercihlerinin erkeklerden daha fazla şekillendirilebilir olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu çalışmanın sonuçları temelinde üniversite tercihiinde de kadın ve erkeklerin farklı davranması olasıdır. Örneğin kadınlar riskten kaçınma özelliği nedeniyle memleketine daha uzak, iyi tanımadıkları şehir ve bölgelerdeki üniversiteleri tercih etmeyebilirler. Sosyal olarak da aile, öğretmen arkadaş telkini gibi etkenlerden daha kolay etkilenererek tercihlerini buna göre yönlendirebilirler. Öte yandan üniversite eğitimi barınma koşulları, fiziki ihtiyaçlar ve öğrencilerin sosyalleşme ihtiyaçları düşünüldüğünde belirli bir maliyeti beraberinde getirmektedir. Bu nedenle üniversitenin bulunduğu bölgenin ekonomik yaşam düzeyi, buralardaki barınma olanakları ve üniversitenin sağladığı finansal imkânlar çeşitli gelir grubundaki öğrencilerin tercihlerinde farklılık yaratabilir. Çalışmada gelir seviyesine göre tercihlerde dikkate alınan faktörlerin değişiklik gösterip göstermediği araştırılmıştır.

Herhangi bir üniversitenin öğrencilerine barınma olanakları sunması bu üniversitenin tercihiinde önemli rol oynayabilmektedir. Coccari ve Javalgi (1995) üniversite

tercihini etkileyen faktörlerden birinin barınma olanakları olduğunu göstermiştir. Veloutsou vd. (2004) de üniversitenin tercih edilmesinde sağlanan barınma olanaklarının etkili olduğunu belirtmiştir. Türkiye’de üniversite eğitimi alan öğrenciler için de barınma önemli sorunlardan biridir. Devletin veya üniversitenin sağladığı barınma olanaklarının sınırlı olması üniversite tercihinde bulunan öğrencileri etkileyebilir. Bu nedenle öğrencilerin öğrenim hayatındaki ikamet durumları açısından tercihlerde dikkat ettikleri faktörlerin farklılık gösterip göstermediği çalışmada test edilmiştir.

Alan yazındaki çalışmalar genellikle ya öğrencilerin mesleki tercihlerini ya da üniversite tercihini etkileyen etmenler üzerinde yoğunlaşmıştır. Sarıkaya ve Khorshid (2009) Türkiye’de üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenler üzerine yaptıkları çalışmada, alınan puanın, puan türünün, tercih sıralamasının ve anne eğitim düzeyi ile mesleğinin meslek seçimini etkilediğini ortaya koymuşlardır. Öte yandan belirli bir meslek tercihi yapmış kişilerin bu karara göre üniversite seçimini etkileyen faktörlerin neler olduğu alan yazında genellikle ihmal edilmiştir. Bu konudaki nadir çalışmalardan birinde Cerit vd. (2007) Türkiye’de eğitim fakültesi öğrencilerinin üniversite seçiminde etkili olan faktörlere yönelik bakış açılarını incelemiş ve öğrencilerin üniversitelerde ilgi duydukları alana ilişkin öğretim birimlerinin olmasının üniversite seçiminde çok etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Seçilen mesleğe ya da alana göre üniversite tercihini etkileyen faktörlerin de değişebileceği gözden kaçırılmaması gereken bir noktadır. Bu çalışmanın alan yazına temel katkısı mesleki tercihini iktisadi ve idari bilimlerden yana yapmış olan öğrencilerin aldıkları puanlara göre alternatif devlet üniversitelerinden birini tercih ederken dikkate aldıkları faktörleri incelemesidir. Özellikle uluslararası alanda yapılan çalışmalardan en önemli farkı da Türkiye’de devlet üniversitelerinde çalışmanın yürütülmesiyle üniversite öğrenim ücreti gibi önemli bir seçim faktörünü dışarıda tutarak üniversite tercihinde etkili kriterleri araştırmasıdır. Bu kapsamda çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır.

- İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihini etkileyen faktörler nelerdir?
- İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihini etkileyen faktörler cinsiyet açısından farklılık göstermekte midir?
- İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihine etki eden faktörler ailenin gelir seviyesine göre farklılık göstermekte midir?
- İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihine etki eden faktörler ailenin ikamet ettiği coğrafi bölge açısından farklılık göstermekte midir?

- İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite tercihine etki eden faktörler öğrencinin ikamet ettiği yere göre(yurt, pansiyon vb...) farklılık göstermekte midir?

3. Yöntem

Araştırma evrenini Güney Marmara'daki üniversitelerin (Balıkesir Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Zaman ve maliyet açısından söz konusu öğrencilerin hepsine birden ulaşılması çok zor olacağından basit rassal örnekleme yöntemiyle her bir üniversiteden 150 adet olmak üzere 450 öğrenci örnek olarak seçilmiştir. Örnek belirlenirken ilgili fakültelerdeki öğrenci listeleri temin edilmiş ve denekler bu listelerden kurayla seçilmiştir. Ancak çalışmada demografik faktörlerin etkileri de araştırılacağından kurada demografik faktörler açısından bazı düzeylerde aşırı yığılma olması durumunda dengeyi sağlayacak şekilde kuraya devam edilmiştir.

3.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri araştırmacı tarafından ilgili alan yazın taranarak oluşturulmuş anket aracılığıyla toplanmıştır. Anket formu düzenlenerek öncelikle 50 katılımcıya ön test olarak uygulanmış daha sonra gerekli düzeltmeler yapılarak son halini almıştır. Ankette iki bölüm bulunmaktadır. İlk grupta öğrencilerin üniversite tercihlerini etkileyen faktörlere yönelik 30 adet 5'li Likert ölçeğiyle hazırlanmış ifade bulunmaktadır. Katılımcılardan kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, çekimserim, reddediyorum, kesinlikle reddediyorum alternatiflerinden birini işaretleyerek ifadelere katılma derecelerini belirtmeleri istenmiştir. Anketin ikinci bölümünde ise katılımcıların cinsiyet, gelir durum vb. gibi demografik özellikleri sorulmuştur.

3.2. Güvenilirlik ve Geçerlilik

Araştırmada yapı geçerliliğinin araştırılması için faktör analizi kullanılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizine uygunluğu test edilmiştir. Bu amaçla öncelikle verilere ilişkin korelasyon matrisi ve bu matrisin determinanı incelenmiştir. Korelasyon matrisindeki korelasyon katsayılarının uygulamada değişkenler arasında ilişki olmadığını gösterecek kadar küçük ve çoklu doğrusallık problemine yol açmamak için 0,9'dan büyük olmaması beklenmektedir (Field, 2009: 629). Buna göre bazı değişkenler(1, 2 ve 30. Sorular) faktör analizine dahil edilmeyerek bu kriterler sağlanmıştır. Korelasyon matrisinin determinanı da yine uygulamada kabul gördüğü şekliyle 10^{-5} 'den daha büyüktür. Verilerin faktör analizine uygunluğunu denetlemek için kullanılan önemli bir ölçü Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) uygunluk ölçüsüdür. KMO değerinin mümkün olduğunca 1'e yakın olması beklenmektedir. Çalışmada KMO değeri 0,859 elde edilmiştir. Bartlett testi veri korelasyon matrisinin birim

matris olup olmadığı boş hipotezini test etmektedir. Verinin faktör analizine uygun olması için boş hipotezin reddedilmesi gerekmektedir. Çalışmada bu boş hipotez 0,01 anlamlılık düzeyinde reddedilmektedir. Faktör analizi sonucu Kaiser kriteri ve açıklanan varyans kriteri, ilgili kuramla birlikte değerlendirilerek 6 farklı faktör boyutu belirlenmiştir. Bu boyutlar kampus, üniversitenin sunduğu imkanlar, ekonomi, akademik saygınlık, bilgi kaynağı ve konum olarak belirlenmiştir. Faktörler toplam varyansın sırasıyla %12,443 ; %11,781; %10,509 ; %8,330; %7,293 ve %8,363 'ünü açıklamaktadır. Toplam açıklanan varyans ise %58,719'dur ve uygulamada kabul edilebilir bir orandır.

Çalışmada güvenilirlik Cronbach's Alpha içsel tutarlılık katsayısı ile ölçülmüştür. Bütün soruların dâhil edildiği durumdaki genel güvenilirlik katsayısı 0,890 olarak belirlenmiştir. Her bir faktöre ait güvenilirlik katsayıları da kampus için 0,856; üniversitenin sunduğu imkanlar için 0,825; ekonomi için 0,809; akademik saygınlık için 0,717; bilgi kaynağı için 0,671 ve konum için 0,655 olarak hesaplanmıştır. Güvenilirlik katsayısının 0,6 ile 0,8 arasında olması ölçeğin oldukça güvenli; 0,8 den büyük olması ise ölçeğin yüksek düzeyde güvenli olduğunu ifade etmektedir (Özdamar, 2002: 673). Bu sonuçlar çalışmanın güvenilirliğine yönelik deliller sunmaktadır.

3.3. Verilerin Analizi

Çalışmada katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de ve ankete verilen cevaplara ilişkin özet bilgiler de Tablo 2 'de gösterilmiştir. Faktör analizi sonucu ortaya çıkan sonuçlar Tablo 3'de sunulmuştur. Bu sonuçlara göre elde edilen 6 faktörün oluşmasına katkıda bulunan soruların aritmetik ortalamaları alınarak faktörleri temsil eden 6 değişken oluşturulmuştur. Bu değişkenler saygınlık, konum, kampus, imkan, bilgi ve ekonomi olarak adlandırılmıştır. Saygınlık değişkeni üniversitenin akademik saygınlığını temsil etmektedir. Konum değişkeni üniversitenin bulunduğu coğrafi konum ya da kenti ifade etmektedir. Kampus değişkeni üniversite kampusunun olanaklarını göstermektedir. İmkân değişkeni üniversitenin öğrencilerine sunduğu eğitim ve sosyal hayatla ilgili bazı olanakları; bilgi üniversite hakkında bilgi edinme kaynaklarını; ekonomi ise üniversite hayatıyla ilgili ekonomik göstergeleri temsil etmektedir. Oluşturulan yeni değişkenlere ait özet istatistikler de Tablo 4'de verilmiştir. Öncelikle tablolarda sunulan özet istatistikler çerçevesinde elde edilen bulgular incelenmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Daha sonra ise çeşitli istatistiksel tekniklerle çalışmada cevap aranan sorular araştırılmıştır. Cinsiyet açısından faktörler arasındaki farklılıklar bağımsız iki örneklem t-testi aracılığı ile; gelir, gelinen coğrafi bölge ve ikamet türü açısından farklılıklar da ikiden çok fazla grubun farklılıklarının incelenmesinde en çok kullanılan parametrik test olan tek yönlü varyans analizi(ANOVA) aracılığıyla araştırılmıştır. ANOVA testi sonucu farklılık tespit edilen faktörlerde farkın nereden kaynaklandığını incelemek

için LSD(least significant difference-en küçük anlamlı fark) testi kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarındaki 1-5 arasındaki değerler kesinlikle katılıyorum(5) ve kesinlikle reddediyorum(1) olarak düşünülerek yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Çalışma bulgularını incelerken katılımcıların demografik özelliklerine göz atmak yerinde olacaktır. Tablo 1’de özetlenen demografik bilgilerden de anlaşılacağı gibi her bir değişkene ait düzeylerin benzer oranlarda temsil edilmesine özen gösterilmiştir. Ancak çalışma evreninin Güney Marmara’daki üniversiteler olduğu göz önünde bulundurulursa öğrencilerin Marmara bölgesinden yoğunluklu olarak geldikleri bu yüzden de bu oranın daha fazla olduğunu gözlemek mümkündür. Bunun yanı sıra Türkiye’nin ekonomik koşulları düşünüldüğünde de belirli bir gelir grubunun üzerindeki gruptan öğrencilerin yüzdesi daha düşüktür.

Tablo 1. Demografik Özellikler

	Frekans	Yüzde(%)
Cinsiyet		
<i>Erkek</i>	210	46,7
<i>Kadın</i>	240	53,3
Ailenin aylık geliri		
<i>600TL’den az</i>	65	14,4
<i>601-1200</i>	146	32,4
<i>1201-1800</i>	101	22,4
<i>1801-2400</i>	57	12,7
<i>2401-3000</i>	42	9,3
<i>3000TL’den fazla</i>	39	8,7
Geldiğiniz coğrafi bölge		
<i>Marmara</i>	136	30,2
<i>Ege</i>	76	16,9
<i>Akdeniz</i>	65	14,4
<i>Güney Doğu Anadolu</i>	37	8,2
<i>Doğu Anadolu</i>	40	8,9
<i>Karadeniz</i>	47	10,4
<i>İç Anadolu</i>	49	10,9
İkamet		
<i>Öğrenci evi</i>	130	28,9
<i>Aile Yanı</i>	77	17,1
<i>Devlet yurdu</i>	110	24,4
<i>Özel Yurt-Pansiyon</i>	133	29,6

Tablo 2’de anketteki bütün sorulara verilen cevaplara ilişkin aritmetik ortalama, medyan ve standart sapma değerleri verilmiştir. Bu sonuçlarda aritmetik ortalamalar incelendiğinde göze çarpan en önemli nokta yüksek bir ortalama değerle diğer sorulardan ayrılan soru sayısının az olmasıdır. Bunun en önemli nedeni niversite seçimini etkileyen faktörlerin daha çok bireysel olması nedeniyle sorulara verilen cevapların gerek kesinlikle katılıyorum gerekse kesinlikle reddediyorum yönünde her iki tarafa da dağılması ve bu sayede birbirlerinin etkisini yok etmeleri olabilir. Bu nedenle ölçeğin orta noktası olan 3’den büyük ortalamaların niversite seçiminde nispeten daha önemli faktörler olduğu söylenebilir. Ayrıca yukarıda belirtilen durumdan etkilenmeyen merkezsel eğilim ölçüsü olan medyan değerleri de yorumlama yapmamıza yardım etmektedir. Üniversite seçimini etkileyen faktörlere ait sorularda katılımcıların en çok katıldığı ifadeler akademik saygınlık, niversitenin konumu ve bilgi kaynağıyla ilgili boyutlardır. Bu sonuç önsel beklentilerimize uygun olsa da çalışma sonuçlarında beklentilerin aksine ilginç bir sonuçla da karşılaşılmıştır. Anket formunda ilk iki ifade olarak katılımcılara yöneltilen “niversitedeki ğretim üyelerinin ismi veya özgeçmişi tercihimde etkili olmuştur.” ve “niversitenin Kamu Personeli Seçme Sınavı(KPSS) vb. merkezi sınavlardaki başarısı tercihimde etkili olmuştur.” ifadelerine denekler yüksek düzeyde katılmadıklarını beyan etmişlerdir. Bu sorularla ilgili ortalamalar sırasıyla 1,920 ve 1,964 değerleriyle kesinlikle reddediyorum yönüne oldukça yakındır. Tablo 4’de sunulan değişkenlere ait ortalama değerlere göre, niversitenin konumu da akademik saygınlığa ilave olarak tercihleri etkileyen önemli boyutlardan biri olarak çalışma sonunda belirlenmiştir. Üniversitenin konumuna ilişkin ifadelere verilen yanıtlardan çıkan sonuçlara göre niversitenin bulunduğu kentin yaşanılır bir kent olarak düşünülmesi tercihte oldukça önem taşıyan bir faktör olmuştur. Ancak burada daha önemli sonuç katılımcıların ailelerinin ikametgâhına yakın ve ailelerin ikametghlarına ulaşım imkânlarının kolay olduğu kentleri tercih ettiklerini göstermektedir. Batı toplumlarıyla, orta doğu ve doğu toplumlarının aile kavramına bakış açısı ve aileye bağlılık eğilimlerinin farklılık göstermesinin bu çalışmanın sonuçlarına da yansıldığı söylenebilir. Her ne kadar alan yazında karşılaştırmalı bir çalışma olmasa da çalışmanın giriş kısmında tartışılan Moogan ve Baron(2003), Briggs ve Wilson(2007) gibi çalışmalar incelendiğinde batı ülkelerinde niversitenin coğrafi konumunun ailenin ikametgâhına yakınlıktan daha farklı bazı nedenlerle önemli olduğu görülebilir.

Çalışma sonucunda tercihi etkileyen önemli faktörlerden birinin de bilgi kaynağı olduğu tespit edilmiştir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak iletişim çağının bütün olanaklarının kullanıldığı günümüzde bilgi çok çeşitli kaynaklarla dağıtılmakta ve paylaşılmaktadır. Bu eğilimin niversite tercihlerini etkileyen bir faktör olarak çalışma sonunda karşımıza çıkması beklentilerimize uygundur. Gerek niversitelerin web sayfaları gerekse internetteki çeşitli kaynaklar adayların niversiteler hakkın-

da her türlü bilgiye ulaşmasına olanak tanımaktadır. Ancak bütün bunlara rağmen tercihi etkileyen en önemli bilgi kaynakları daha geleneksel olan aile, lise ve ders-hane öğretmeni veya arkadaş tavsiyesi gibi yöntemlerdir. Öte yandan bu tavsiyelerin rasyonel bir seçim sürecine tamamıyla yardım ettiğini söylemek mümkün olmayabilir. Arkadaşlar birbirlerine rasyonel nedenlerden ziyade duygusal ve sosyal nedenlerle; aileler yine duygusal ve ekonomik nedenlerle; lise ve ders-hane öğretmenleri de saygınlık ve ticari kaygılarla çeşitli tavsiyelerde bulunabilir. Ancak sebep ne olursa olsun adayların tercih sürecinde bu tavsiye ve telkinlerden önemli ölçü de etkilendiği çalışmada belirlenmiştir.

Tercih sürecine etki edebileceğini düşündüğümüz, alan yazında da buna yönelik kanıtların bulunduğu kampus olanakları, üniversitenin sağladığı akademik ve sosyal imkanlar ve ekonomik faktörlerin tercihler üzerinde diğer faktörler kadar etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de yeni kurulan bir çok üniversite fiziki alt yapısını tamamlayamadığı için iyi bir kampus olanağına sahip değildir. Köklü ve fiziki alt yapıya sahip üniversitelerde ise bir dönemin popüler olan şehirden uzak bir kampus hayatının artık yavaş yavaş terk edilip kampus yerine kent hayatının daha fazla ön plana çıktığı söylenebilir. Nitekim yeni kurulan vakıf üniversitelerinin bir çoğu kampus yerine kent üniversitesi olarak kurulmaktadır. Üniversitelerin sağladığı akademik finansal imkânlar ise son dönemde yeni fark edilmeye başlanmış olmasına rağmen tam olarak tercihlerde önemli olabilecek bir faktör haline gelmemiştir. Avrupa Birliği fonlarının daha fazla kullanılmaya başlanması ve de üniversitelerin dünyaya açılma ve bütünleşme politikalarının artmasıyla birlikte, birçok üniversite yurtdışından başka üniversitelerle işbirliği yaparak öğrencilerini belirli sürelerle bu üniversitelerde eğitim almaya göndermekte ve mezunlarına uluslar arası geçerliliği olan diploma ekleri sunmaktadır. Yine yoğun rekabetin yaşandığı piyasada mezunlarının iş bulma olanaklarını arttırmak için staj yapabilmek ve iş bulma süreçlerine yardımcı olacak mekanizmaları hayata geçirmeye başlamışlardır. Bu faktörlerin şu an için diğer faktörler kadar önemli olmamasına rağmen ileride bunların birinci öncelikli faktörler olabileceği düşünülebilir. Ekonomik faktörlerin tercih sürecinde önemli bir etken olmaması da Türkiye gibi nispeten düşük milli gelire sahip, gelir dağılımındaki adaletsizliğin ve işsizliğin fazla olduğu bir ülkede sürpriz sayılabilecek bir sonuçtur. Çalışmanın vakıf üniversitelerini kapsayacak şekilde genişletilmesi durumunda en önemli ekonomik faktör olarak karşımıza çıkacak öğrenim harcının üniversite seçme sürecine etki edebilecek önemli bir etmen olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada cevap aradığımız sorulardan biri üniversite seçimini etkileyen etmenlerin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğidir. Bununla ilgili yapılan t-testi sonuçları Tablo 5’ de sunulmuştur. Sonuçlara göre araştırılan altı etmen arasında sadece kampus olanaklarıyla ilgili anlamlı bir fark elde edilememiş, diğer 5 etmenin tamamında erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Tespit

edilen farkların tamamında kadınların erkeklere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Kadınların erkeklere göre daha titiz bir seçim süreci yaşadıkları, incelenen faktörlerin kadınların seçim sürecini erkeklere göre daha fazla etkilediği sonucuna varılabilir.

Gelir durumu, gelinen coğrafi bölge ve ikamet edilen yer değişkenlerine göre üniversite seçimini etkileyen faktörlerin değişiklik gösterip göstermedikleri de ANOVA yöntemiyle test edilerek sonuçlar Tablo 6' da özetlenmiştir. Beklendiği gibi gelir değişkenine göre sadece ekonomik faktörler; coğrafi bölge değişkenine göre sadece konum farklılık göstermektedir. İkamet edilen yer değişkenine göre ise konum ve imkân faktörleri anlamlı farklılıklar göstermiştir. Farklılığın nereden geldiğine yönelik yapılan LSD testleri de Tablo 7'de sunulmuştur. Gelire göre ekonomik faktörler çalışmamızdaki en yüksek gelir grubu olan 3000TL'den fazla grubuyla diğer gruplar arasında farklılık göstermektedir. Gelir grubu en yüksek olan katılımcılar diğer gruplara göre ekonomik faktörlerin daha önemli olduklarını vurgulamışlardır.

Öğrencilerin geldiği coğrafi bölgenin üniversitenin coğrafi konumu yoluyla tercih sürecine etki yapması mümkündür. Nitekim çalışma sonunda öğrencilerin geldiği coğrafi bölgeler arasında konum faktörü açısından farklılık olduğu gözlenmiştir. Bu farklılıklar yine Tablo6'dan izlenebilir. Çalışmamızın evrenini Güney Marmara oluşturduğundan Marmara bölgesinin diğer bölgelere göre farklılık göstermesi önsel olarak beklediğimiz bir durumdur. Marmara bölgesinden gelen deneklerin konum değişkenine Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinden gelenler dışındaki bütün bölgelerde daha fazla önem atfettikleri görülmüştür. Güneydoğu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgeleriyle ise anlamlı fark elde edilememiştir.

Öğrencilerin ikamet ettikleri yerlere göre ise konum ve üniversitenin imkân değişkenleri açısından farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar özellikle aile yanında kalan öğrencilerle özel veya devlet yurdunda kalan öğrenciler arasındaki farktan kaynaklanmıştır. Aile yanında kalan öğrencilerin üniversitenin konumuna daha fazla önem vermesi doğaldır. Üniversitenin sağladığı akademik finansal imkânlara ise özel yurt veya pansiyonda kalan öğrenciler diğerlerine göre daha fazla önem atfetmektedir. Bunun nedeni de özel yurt veya pansiyonun diğer alternatiflerden daha fazla olan maliyetini karşılamak için üniversitenin sağladığı iş ve burs gibi bazı olanaklardan faydalanma isteği olabilir.

Tablo 2. Anket Sorularına Ait Özet İstatistikler

	Ortalama	Medyan	Standart Sapma
Üniversitedeki öğretim üyelerinin ismi veya özgeçmişini tercihimde etkili olmuştur.	1,920	2,00	1,046
Üniversitenin KPSS vb. merkezi sınavlardaki başarısı tercihimde etkili olmuştur.	1,964	2,00	,971
Üniversitenin toplumda algılanan akademik saygınlığı tercihimde etkili olmuştur.	4,031	4,00	,960
Üniversitenin marka olarak ismi tercihimde etkili olmuştur.	3,789	4,00	1,075
Üniversitenin öğretim kalitesi tercihimde etkili olmuştur.	3,620	4,00	1,084
Üniversitenin mezunlarının iş bulma imkânları tercihimde etkili olmuştur.	3,409	4,00	1,081
Üniversitenin bulunduğu kentin yaşanılır olduğunu düşünmem tercihimde etkili olmuştur.	3,951	4,00	,998
Üniversitenin ailemin ikametgahına yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	3,715	4,00	1,195
Üniversitenin bulunduğu kentte mezuniyet sonrası iş olanaklarının çok olması tercihimde etkili olmuştur.	3,069	3,00	1,077
Üniversitenin bulunduğu şehirden ailemin ikametgahına ulaşım imkanları tercihimde etkili olmuştur.	3,818	4,00	1,114
Üniversite kampüsünün fiziksel olanakları(bina, kütüphane, kantin vb..) tercihimde etkili olmuştur.	2,084	2,00	1,168
Üniversite kampüsünün sosyal olanakları(eğlence, spor vb..) tercihimde etkili olmuştur.	2,055	2,00	1,172
Üniversite kampüsünün güvenli olması tercihimde etkili olmuştur.	2,255	2,00	1,180
Üniversite kampüsünün şehir merkezine yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	2,302	2,00	1,282
Üniversite kampüsü içinde yurt, pansiyon vb. barınma olanaklarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	1,924	2,00	1,130
Üniversitenin yurtdışındaki üniversitelerle öğrenci değişimi programlarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	2,764	3,00	1,313
Üniversitenin öğrencilere okul içinde part-time iş olanakları sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	1,988	2,00	1,064
Üniversitenin mezunlarına uluslararası geçerliliği olan diploma eki vermesi tercihimde etkili olmuştur.	2,666	2,00	1,283
Üniversitenin kariyer merkezi aracılığıyla mezunlarına iş bulmada yardımcı olması tercihimde etkili olmuştur.	2,646	2,50	1,177

Üniversitenin öğrencilere staj imkânı sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	2,542	2,00	1,186
Ailemin tavsiye ve telkinleri tercihimde etkili olmuştur.	3,711	4,00	1,119
Arkadaşlarının tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	3,511	4,00	1,068
Üniversite hakkında dergi, gazete veya internette okuduğum bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	2,820	3,00	1,294
Üniversitenin web sayfasından edindiğim bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	3,471	4,00	1,047
Lise veya dershanedeki öğretmenlerimin telkin ve tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	3,753	4,00	1,163
Üniversitenin bulunduğu kentin ekonomik olarak ucuz yaşam koşullarına sahip olması tercihimde etkili olmuştur.	2,304	2,00	1,239
Üniversitenin burs, yemek gibi ekonomik yardım sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	2,062	2,00	1,094
Üniversitenin bulunduğu kentte ev kiralının ucuz olması tercihimde etkili olmuştur.	1,893	2,00	1,013
Üniversitenin bulunduğu kentte devlet yurdu olması tercihimde etkili olmuştur.	2,104	2,00	1,197
Ailemin üniversitenin bulunduğu kentte ikamet etmesi ya da üniversitenin bulunduğu kentte yanında kalabileceğim akrabamın olması tercihimde etkili olmuştur.	1,902	1,00	1,351

5: Kesinlikle Katılıyorum 1: Kesinlikle Reddediyorum

Tablo 3. Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Sorular	Faktör Yükleri	Açıklanan Varyans (%)	Güvenilirlik Katsayısı
SAYGINLIK	Üniversitenin öğretim kalitesi tercihimde etkili olmuştur.	,720	8,330	,717
	Üniversitenin marka olarak ismi tercihimde etkili olmuştur.	,693		
	Üniversitenin toplumda algılanan akademik saygınlığı tercihimde etkili olmuştur.	,670		
	Üniversitenin mezunlarının iş bulma imkânları tercihimde etkili olmuştur.	,565		
KONUM	Üniversitenin ailemin ikametgâhına yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	,842	8,363	,655
	Üniversitenin bulunduğu şehirden ailemin ikametgâhına ulaşım imkanları tercihimde etkili olmuştur.	,793		
	Üniversitenin bulunduğu kentte me-	,516		

	zuniyet sonrası iş olanaklarının çok olması tercihimde etkili olmuştur.			
	Üniversitenin bulunduğu kentin yaşanılır olduğunu düşünmem tercihimde etkili olmuştur.	,424		
KAMPÜS	Üniversite kampüsünün fiziksel olanakları(bina, kütüphane, kantin vb.. tercihimde etkili olmuştur.	,814	12,443	,856
	Üniversite kampüsünün sosyal olanakları(eğlence, spor vb..) tercihimde etkili olmuştur.	,807		
	Üniversite kampüsü içinde yurt, pansiyon vb. barınma olanaklarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	,713		
	Üniversite kampüsünün güvenli olması tercihimde etkili olmuştur.	,664		
	Üniversite kampüsünün şehir merkezine yakınlığı tercihimde etkili olmuştur.	,615		
İMKÂN	Üniversitenin kariyer merkezi aracılığıyla mezunlarına iş bulmada yardımcı olması tercihimde etkili olmuştur.	,793	11,781	,825
	Üniversitenin mezunlarına uluslararası geçerliliği olan diploma eki vermesi tercihimde etkili olmuştur.	,743		
	Üniversitenin öğrencilere staj imkânı sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	,723		
	Üniversitenin yurtdışındaki üniversitelerle öğrenci değişimi programlarının bulunması tercihimde etkili olmuştur.	,691		
	Üniversitenin öğrencilere okul içinde part-time iş olanakları sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	,508		
BİLGİ	Arkadaşlarımin tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	,722	7,293	,671
	Lise veya dershanedeki öğretmenlerimin telkin ve tavsiyeleri tercihimde etkili olmuştur.	,635		
	Ailemin tavsiye ve telkinleri tercihimde etkili olmuştur.	,570		
	Üniversite hakkında dergi, gazete veya internette okuduğum bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	,509		

	Üniversitenin web sayfasından edin- diğim bilgiler tercihimde etkili olmuştur.	,488		
EKONOMİ	Üniversitenin bulunduğu kentte ev kiralının ucuz olması tercihimde etkili olmuştur.	,763	10,509	,809
	Üniversitenin burs, yemek gibi eko- nomik yardım sağlaması tercihimde etkili olmuştur.	,717		
	Üniversitenin bulunduğu kentin eko- nomik olarak ucuz yaşam koşullarına sahip olması tercihimde etkili olmuştur.	,691		
	Üniversitenin bulunduğu kentte dev- let yurdu olması tercihimde etkili olmuştur.	,691		
	KMO			0,859
	Bartlett Testi			4817,04*

*%1 düzeyinde anlamlı

Tablo 4. Faktörlere Ait Özet İstatistikler

Değişken	Ortalama	Medyan	Standart Sapma
Saygınlık	3,712	3,75	,773
Konum	3,638	3,75	,770
Kampus	2,124	2,00	,945
İmkân	2,521	2,40	,926
Bilgi	3,453	3,60	,750
Ekonomi	2,091	2,00	,908

Tablo 5. Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	Gözlem	Ortalama	t-değeri	Anlamlılık
Saygınlık	Erkek	210	3,554	-4,041	,00
	Kadın	240	3,850		
Konum	Erkek	210	3,538	-2,599	,01
	Kadın	240	3,726		
Kampus	Erkek	210	2,051	-1,534	,12
	Kadın	240	2,188		
İmkân	Erkek	210	2,341	-3,912	,00
	Kadın	240	2,679		
Bilgi	Erkek	210	3,261	-5,207	,00
	Kadın	240	3,620		
Ekonomi	Erkek	210	1,976	-2,525	,01
	Kadın	240	2,191		

*Grup varyanslarının homojenliği Levene testiyle test edilerek bu sonuçlara uygun t testleri raporlanmıştır.

Tablo 6. Değişkenlere Göre ANOVA Sonuçları

Değişken	Faktör	Levene İstatistiği	F-değeri	Anlamlılık
Gelir	Saygınlık	1,136	0,959	,44
	Konum	1,487	1,451	,20
	Kampus	0,709	1,260	,28
	İmkân	0,232	1,493	,19
	Bilgi	1,502	1,972	,08
	Ekonomi	1,371	2,320	,04
Coğrafi Bölge	Saygınlık	1,772	1,057	,39
	Konum	1,735	3,411	,00
	Kampus	1,698	1,746	,11
	İmkân	1,090	1,341	,24
	Bilgi	0,412	,723	,63
	Ekonomi	1,741	,845	,53
İkamet	Saygınlık	2,069	,422	,73
	Konum	1,047	2,685	,04
	Kampus	1,815	1,723	,16
	İmkân	2,250	4,612	,00
	Bilgi	0,212	,618	,60
	Ekonomi	1,191	,598	,61

*Levene istatistiklerinin tamamı %5 düzeyinde anlamsızdır.

Tablo 7. Faktör Düzeylerine Göre LSD Sonuçları

Değişken	Faktör	Düzy Çifti	Ortalama farkı	Anlamlılık
Gelir	Ekonomi	3000'den fazla&600'den az	-,459	,00
		3000'den fazla & 601-1200 arası	-,400	,01
		3000'den fazla&1201-1800 arası	-,454	,00
		3000'den fazla&2401-3000 arası	-,433	,03
Coğrafi Bölge	Konum	Marmara&Ege	,338	,00
		Marmara&Akdeniz	,243	,03
		Marmara&Karadeniz	,461	,00
		Ege&Güney Doğu Anadolu	-,310	,04
		Karadeniz &Güney Doğu Anadolul	-,432	,01
		Karadeniz & Doğu Anadolu	-,392	,01
		İkamet	Konum	Aile Yanı-Devlet Yurdu
		Aile Yanı -Özel Yurt, Pansiyon	,272	,01
	İmkân	Özel Yurt, Pansiyon -Öğrenci Evi	,279	,01
		Özel Yurt, Pansiyon -Aile Yanı	,371	,00
		Özel Yurt, Pansiyon -Devlet Yurdu	,388	,00

**ANOVA testi sonucunda anlamlı fark bulunan faktörler değerlendirmeye alınmış ve yine sadece anlamlı düzey çiftleri raporlanmıştır.*

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite seçimini etkileyen faktörler Güney Marmara bölgesindeki üniversiteler evreninde bir alan araştırmasıyla incelenmeye çalışılmıştır. İlgili alan yazının taranması sonucunda üniversite seçimini etkileyen etmenlerin üniversitenin akademik saygınlığı, konumu, sağladığı akademik ve finansal imkânlar, üniversite kampusu, ekonomik koşullar ve bilgi kaynakları olabileceği düşünülmüştür. Bu etmenlerin ölçümü için bir anket formu geliştirilerek 450 katılımcı üzerinde uygulanmış ve daha sonra sonuçlar faktör analizi, t-testi ve ANOVA aracılığıyla incelenmiştir.

Çalışma sonucunda iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin tercihlerini etkileyen en önemli faktörlerin akademik saygınlık, üniversitenin konumu ve bilgi kaynakları olduğu belirlenmiş, araştırılan diğer üç etmenin ise önemli olmadığı yönünde kanıtlara ulaşılmıştır. Akademik saygınlık incelenen faktörlerin en önemlisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuç Kelling vd. (2007)'in sonuçlarıyla tutarlıdır. Ancak akademik saygınlığın bileşenlerinden biri olan öğretim elemanlarının isimleri ve özgeçmişleri tercihte bulunanlar açısından önemli görülmemiştir. Çalışma sonuçları üniversitede çalışan öğretim elemanlarının özgeçmişlerinin aday öğrenciler tarafından neredeyse hiç dikkate alınmadığını göstermektedir. Öğretim

elemanlarının özgeçmişlerinden daha çok üniversitenin toplumda algılanan akademik saygınlığı, marka olarak ismi adayların tercihlerini daha fazla etkilemektedir. Bu sonucu tartışmak gerekirse çok iyi bir özgeçmişin adaylarda kalite algısına yol açmayabileceği düşünülebilir. Bu nedenle üniversitelerde etiketten ve vitrinden ziyade iyi öğretici algılaması daha ayakları yere basan bir akademik saygınlık aracı olarak görülebilir. Nitekim en iyi okullarda eğitim görmüş, en popüler bilimsel yayınları yapmış öğretim elemanlarının iyi bir öğretici olmasının garantisi yoktur. Dolayısıyla üniversitelerdeki karar vericilerin öğretim elemanlarıyla öğrencilerin daha fazla etkileşim içinde oldukları öğretim faaliyetlerinin kalitesinin artırılması ve sürdürülmesi yönündeki önlemleri almaları akademik saygınlık açısından önemli bir noktadır. Türkiye özelinde önemli bir akademik saygınlık algılaması olabileceğini düşündüğümüz KPSS ve merkezi sınavlardaki başarı ise çalışmamızda önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmamaktadır. Bunun nedenlerinden biri de çalışmanın iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencileri kapsamında yapılmış olması olabilir. Örneğin eğitim fakültesi ya da tıp fakültesi gibi alanlarda çalışmanın tekrarlanması belki de bu alternatifi en önemli faktör konumuna taşıyabilir. Çünkü tıp fakülteleri mezuniyet sonrası Tıpta Uzmanlık Sınavı(TUS) ve eğitim fakülteleri de KPSS sınavı sonuçlarıyla adeta görücüye çıkmakta ve akademik saygınlıkları açısından konumlandırılabilirler. Öte yandan bir bütün olarak üniversitelerin ismi bir marka değeri olarak hala üniversite seçimini etkileyen önemli etmen olarak bu çalışmada da karşımıza çıkmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin daha önceden yaşadığı iklime, beklentilerini karşılayacak sosyal ve kültürel çevreye yakın veya bunlara daha uygun kentlerde bulunan üniversiteleri tercih etmesi olağan ve beklenen bir durumdur. Çalışma sonuçları da üniversitenin bulunduğu konum faktörünün akademik saygınlıktan sonra en fazla dikkate alınan faktör olduğunu göstermektedir. Daha belirgin olarak ise ailenin ikametgâhına yakın ya da ulaşım imkanlarının kolay olduğu kentlerdeki üniversitelerin seçildiğini sonuç olarak ortaya koymak mümkündür. Buradaki ilginç sonuç ise özellikle mezuniyet sonrası iş bulma sıkıntısı yaşayan ve iş imkanlarının daha çok özel sektörde bulunduğu iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin üniversite seçimi yaparken üniversitenin bulunduğu kentin iş olanaklarına yakınlığını aileye yakınlık kadar fazla dikkate almamalarıdır.

Tercih edilecek üniversitelerle ilgili bilgi kaynağı da sonuçlara göre adaylar için önemli bir seçim faktörü olarak görülmektedir. Bu konuda da yine aile, arkadaş, dersane, öğretmen gibi fikir liderlerinden derlenen bilgilerin seçimi etkilemesi bir ölçüye kadar rasyonel görülmektedir. Ancak internet, iletişim ve hatta ulaşım imkânlarının baş döndüren hızlı gelişimi sayesinde adayların özgür bir şekilde, bireysel olarak, fikir liderlerine ihtiyaç duymadan da üniversiteler hakkında bilgi edinebileceği düşüncesinin rasyonel tercih yapılmasında daha kullanışlı olabileceğini akla getirmektedir.

Demografik açıdan seçimi etkileyen faktörlerin farklılıkları da araştırmada incelenmiş ve kadın öğrencilerin kampus değişkeni dışındaki faktörlere erkeklere göre daha fazla itibar ettikleri gözlenmiştir. Gelir durumuna göre ise sadece ekonomi değişkeni anlamlı bir farka işaret etmiş ve bu farkın da en düşük gelir grubuyla en yüksek gelir grubunun bakış açısından kaynaklandığı belirlenmiştir. Coğrafi bölgeye göre Marmara bölgesinden gelen adayların Güneydoğu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu dışındaki bölgelerden gelenlere göre üniversitenin konumu değişkenini daha fazla dikkate aldıkları vurgulanması gereken sonuçlardan biridir. Bunun sebebini yorumlamak için Güney Doğu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu'daki coğrafi, kültürel, sosyolojik ve güvenlik koşullarını değerlendirmek gerekir. Bu bölgelerdeki adayların da Marmara bölgesindeki adaylar gibi üniversitenin konumuna önem atfetmesi normal olmakla beraber verdikleri önemin nedeni açısından farklılıklar bulunmaktadır. Marmara bölgesindeki adaylar aileye yakınlık kriterini göz önünde bulundururken, Güney Doğu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu gibi nispeten az gelişmiş bölgelerdeki adaylar bu bölgeden uzaklaşarak daha gelişmiş, sosyal baskının ve terörün olmadığı, iş bulma imkânlarının daha fazla olduğu bölgelere gitmeyi isteyebilirler.

Çalışma bulgularından hareketle üniversitelerle ilgili karar vericilere üç açıdan önerilerde bulunulabilir. Birincisi mevcut iktisadi ve idari bilimler fakülteleri dışında yeni bir fakülte açma kararı verilirken diğer başka faktörlerin yanı sıra coğrafi konum da dikkate alınmalıdır. Özellikle belirli merkezlere yakın ve ulaşım alternatiflerinin çeşitli, ucuz ve kolay kullanılabilir olduğu merkezlerde üniversiteleri konumlandırmak akılcı bir yaklaşım olacaktır. İkincisi üniversitenin daha fazla tercih edilir bir üniversite olması için yapılacak tanıtım ve halkla ilişkiler faaliyetlerinde her türlü teknolojik bilgi kaynağı kullanmanın yanı sıra aile ve fikir lideri faktörünün adayları etkilediği düşünülerek ailelere, öğretmenlere ve rehberlik uzmanlarına yönelik de iletişim çabaları göz önünde bulundurulmalıdır. Üçüncü olarak ise bulgulara göre kampus üniversitelerine olan rağbetin giderek azalarak yerini kent üniversitelerine bıraktığı, bu nedenle de kentle iç içe olan üniversitelerin daha tercih edilir olduğu düşüncesinden hareketle kurulması planlanan yeni iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin kent içinde olmasının da alternatif olarak düşünülmesi gerektiği önerilebilir.

Kaynakça

Absher, K. ve G. Crawford, (1996). "Marketing the community college starts with understanding students' perspectives". *Community College Review*, 23(4), 59-67.

Ayalon, H. (2003) "Women and men go to university: Mathematical background and gender differences in choice of field in higher education, *Sex Roles* , Vol 48, 277-290.

Baker, S. ve B Brown,(2007). "Images of excellence: constructions of institutional prestige and reflections in the university choice process." *British Journal of Sociology of Education* Vol. 28, (3), 377-391.

Briggs, S. ve A.Wilson, (2007). "Which university? A study of the influence of cost and information factors on Scottish undergraduate choice." *Journal of Higher Education Policy and Management*, Vol.29(1), 57-72

Cerit,Y., K.Yıldız, ve N. Akgün, (2007). "Üniversite seçiminde etkili olan faktörlere ilişkin eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşleri", *Milli Eğitim*, Sayı 173, 314-330

Chapman, D. (1981). "A model of student college choice". *Journal of Higher Education*, 52(5), 490-505.

Coccarri, R. ve R. Javalgi, (1995), "Analysis of students' needs in selecting a college or university in a changing environment", *Journal of Marketing for Higher Education*, Vol. 6 No. 2, 27-39.

Crosan, R.ve U. Gneezy (2009) "Gender differences in preferences" *Journal of Economic Literature*, Vol 47, No 2, 448-474.

Dooley, M.D., A. A. Payne ve A.L. Robb (2011) "The impact of cost on the choice of university", Department of Economics, McMaster University, Working paper.

Field, A.(2009). " Discovering Statistics using SPSS" Sage Publications, London.

Hossler, D.,ve Bean, J. P., & Associates (1990). *The strategic management of college enrolments*. San Francisco, Jossey-Bass, Inc.

Ismail, N. (2009). "Mediating effect of information satisfaction on college choice." Paper presented in *Oxford Business & Economics Conference Program*. UK.

Jackson, G. A. (1988). "Did college choice change during the seventies?" *Economics of Education Review*, 7(1), 15-27.

Joseph, M. ve B. Joseph (2000). "Indonesian students' perceptions of choice criteria in the selection of a tertiary institution: Strategic implications." *International Journal of Educational Management*, 14(1), 40-44.

Keling, S. B., A. Krishnan, A. ve O. Nurtjahja, (2007). "Evaluative criteria for selection of private universities and colleges in Malaysia". *Journal of International Management Studies*, 2(1), 1-11.

Landrum, E.R., R. Turrisi, ve C. Harless, (1998) "University image: the benefits of assessment and modeling". *Journal of Marketing for Higher Education*, 9(1), 53-68.

Lin, L.(1997). "What are the student education and educational related needs?" *Marketing and Research Today*, Vol. 25(3), 199-212.

Litten, L.H. ve A.E. Hall, (1989). "In the eyes of our beholders: some evidence on how high-school students and their parents view quality in colleges" *Journal of Higher Education*, 60(3), 302-324.

Ming, J.S.K. (2010). "Instutional factors influencing students' college choice decision in Malaysia: A conceptual framework" *International Journal of Business and Social Science*, Vol.1(3), 53-58

Moogan, Y.J. ve S. Baron, (2003). "An analysis of students characteristics within the student decision making process". *Journal of Further and Higher Education*, Vol.27(3), 271-287.

Morrow, M.J., Doyle, K., R.J. Ogletree, ve N.P. Parsons, (1995). "Adult learners in undergraduate health education, professional education programmes: planning for now and the future", *Journal of Health Education*, 26(6), 333-337.

Mourad, M.(2011) "Role of brand related factors in influencing student's choice in Higher Education (HE) market" *International Journal of Management in Education*, Vol 5, No 2-3, 258-270.

Murray, J., Murray, R. ve L. Lann, (1997) "Growth strategies for U.S. colleges and universities", *Journal of Marketing for Higher Education*, 8(1), 41–53.

ÖSYM (2010). 2010-ÖSYS Yerleştirme: Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu

Özdamar, K. (2002). "Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi", Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Paulsen, M. B. (1990). "College Choice: Understanding student enrollment behaviour." Report No. EDO-HE- 90-60, Washington, D.C.: ERIC clearing house on higher education.

Price, I., Matzdorf, L. ve H. Agahi, (2003). "The impact of facilities on student choice of university", *International Journal of Educational Management*, Vol. 21 No. 10, 212-22.

Sarıkaya,T. ve L. Khorshid, (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: üniversite öğrencilerinin meslek seçimi," *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423

Shank, M.D. ve F. Beasley, (1998). "Gender effects on the university selection process," *Journal of Marketing for Higher Education*, 8(3), 63–71.

Soutar, G. ve J. Turner, (2002). "Students' preferences for university: a conjoint analysis," *The International Journal of Educational Management*, Vol. 16(1), 40-45.

Veloutsou, C., J. W. Lewis ve R. A. Paton(2004) "University selection: information requirements and importance", *The International Journal of Educational Management*, Vol 18, No. 3, 160–171.

Ware, N ve V.Lee (1988) "Sex differences in choice of college science majors, *American Educational Research Journal*, Vol. 25, No.4, 593-614.

Welki, A.M. ve F.J. Navratil, (1987). "The role of applicants' perceptions in the choice of a college," *College and University*, 62(2), 147–160.

Wright, P. ve M.A. Kriewal, (1980) "State-of-mind effects on the accuracy with which utility functions predict marketplace choice", *Journal of Marketing Research*, 17, 277–293.

Yusof, M., S. N. B. Ahmad, , M. Tajudin, ve R. Ravindran, (2008). "A study of factors influencing the selection of a higher education institution." *UNITAR e-journal*, 4(2), 27-40.